

מבשר טוב

ס"ג פרשת אחרי מות – קדושים תשע"ג

עיה"ק ירושלים תובב"א

מאמר "שליחי דרחמנא אנן"

בפרשת השבוע (טז, א) "וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני ה' וימותו".

וביאור חטאם של נדב ואביהוא נתבאר בחז"ל בכמה מקומות במדרשים שונים ופליגי התם אי פרועי ראש נכנסו או ששתויי יין היו, או מורים הלכה בפני רבם ושלא נשאו נשים,

וצריך ביאור בזה, שנראה שנתחבטו חז"ל בביאור חטאם, ולא ירדו לבאר לנו לעומק מה היו מעשיהם של בני אהרן ומחלוקתם ושיטתם אינה ברורה דיה.

גם צריך ביאור, שבפרשת שמיני כשנתבאר חטאם של נדב ואביהוא בכתובים כתיב התם (ויקרא י, ג) "בקרובי אקדש", ופירש רש"י: "אל משה לאהרן, אהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום והייתי סבור או בי או בך עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך", ע"כ.

וצ"ב שאם נתקדש שם שמיים על ידם, א"כ מה פשעם וחטאם, שהרי אפילו משה ואהרן לא זכו לקידוש השם כזה גדול, ולמה נענשו על זה.

וגם מה שהאריכו במדרשים בכל מיני עבירות שעברו וכנ"ל, שהרי היו גדולים ממשה ואהרן ואיך עשו כל זאת.

ועיקר מה שצריך ביאור שהרי בפסוקים שם נאמר בפירוש על מה עברו, שזה לשון הקרא (שם): "ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש ושימו עליה קטורת ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם", ע"כ,

ונתבאר בפירוש שהקריבו קרבן אשר לא צווה מפי עליון, וע"כ מתו, ומה האריכו במדרשים לבאר מה היו מעשיהם של נדב ואביהוא אחר שנתפרש בפירוש בלשון הכתוב.

וגם בפסוק עצמו יש להבין, שהיכן מצינו שיעשה אדם דבר שלא נצטווה, ויקבל על כך עונש מיתה, ומדוע בני אהרן אחר שהקריבו קרבן בלי ציווי, קיבלו עונש כ"כ חמור, שאם יעשה אדם דבר שלא נצטווה מדוע ימות.

ולבאר ענין חטאם של בני אהרן נקדים דברי הגמ' (קידושין לא ע"א, ועוד): "אמר ר' חנינא גדול מצווה ועושה ממני שאינו מצווה ועושה", ע"כ.

ובתוספות שם פירשו: "גדול המצווה ועושה. נראה דהיינו טעמא דמי שמצווה ועושה עדיף, לפי שדואג ומצטער יותר פן יעבור ממני שאין מצווה שיש לו פת בסלו שאם ירצה יניח" ע"כ לשון התוס'.

ונתבאר, ששכר המצווה ועושה גדול, משום שחיוב הוא לו לקיים המצוה ויש לו יצר הרע המפריעו וטורדו מכך, משא"כ מי שאינו מצווה שהוא עושה המצוה בנחת.

אך בדרך דרוש יש לבאר עוד בכמה אנפין מדוע נחשב המצווה ועושה יותר ממני שאינו מצווה ועושה, שמלבד מה שיש לו יותר הפרעות ומניעות וקשיים לקיים מצוותו, יש לו גם כוחות מיוחדים לקיים המצוות.

ולבאר, עפ"י מה שכתבו לדמות בספרים הקדושים את ענין המצוות למשלח ושליח, שהרי השי"ת הוא המצווה את המצוות וע"כ הוא משלח את ישראל לקיים המצוות, וישראל הם שלוחי השי"ת.

ובספה"ק שפת אמת (ריש פרשת שלח שנת תרל"א), הביא כן בשם אביו הרה"ק בעל חידושי הרי"ם, וזל"ק: "במדרש שליחי מצוה שנותנין נפשם בשליחותם. אא"ז מו"ר זצלה"ה רגיל לומר כי גם אדם המקיים מצות בוראו שנשתלח בעוה"ז כדי לעשות רצונו ית' נקרא שליחי מצוה בודאי", עכל"ק.

והיינו שאיש ישראל שמקיים מצוות השי"ת הרי שלוחו של השי"ת בשה,

ועל שליח בעלמא קיי"ל דשלוחו של אדם כמותו, וע"כ יש לישראל את כוחו של השי"ת בעשיית המצוות, שהרי כוחו של משלח נמצא בשליח.

נמצא שכל המקיים מצוות ה' אינו מקיים בכוחו שלו אלא בכח עליון שקיבל מהשי"ת – משלחו, והוא הסמיכו ונתן לו כוחו לפעול ולקיים מצוות אלו.

ועל כן גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, שהרי העושה מצוה בכוח עליון מעלתו גדולה פי כמה מעושה מצוה בכוחו שלו.

ובספה"ק שם משמואל (פרשת שמיני, שנת תרע"ח ד"ה 'ונראה דהנה בשאלת הבן החכם'), הביא בשם אביו בעל האבני נזר שע"כ יש כח במצוות השי"ת לפעול גדולות בעולמות העליונים מכיון שהם נעשים בכח שליחות השי"ת, וכמו שכתבנו.

וזל"ק: "הגיד כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה שהשאלה היא באשר המצוות הן חיים לעושיהן ומי הוא אשר לא יבחר בחיים, ואינו נצרך אלא הודעה שזהו דרך החיים, א"כ למה באו המצוות בלשון ציווי, ולא סגי ליה בלשון הודעה, וזהו 'אשר צוה ה' אלוקינו אתכם' ולא 'אשר הודע ה' אלוקינו אתכם', ובאה התשובה כי מעשי בשר ודם אין בהם קיום, כי כמו שהוא עובר כך מעשיו עוברים, ע"כ באו המצוות בלשון ציווי כאילו אנחנו שלוחים מהשי"ת לעשותן ומעשה השליח מתיחס למשלח ומש"ה נחשב כאילו השי"ת בכבודו ובעצמו עשאו וכל מעשה האלקים יהיה לעולם ויש לו קיום, "עכל"ק.

ויתבאר עוד, על פי מה שמובא בספרי קודש, שבכל מצוה שעושה האדם בעולם, נברא על ידו מלאך שנעשה ממצוה זו, ולפי דברי המהרש"א (מכות דף י' ע"ב) שיתבארו להלן, אזי אף מכל מחשבה טובה נברא מלאך,

ויש לידע מה הוא תפקידו של מלאכים אלו שנבראים מן המצוות, ומה מטרתם בעולם ולמה נועדו מלאכים להיבראות בעשיית כל מצוה.

אך בהיות המצוה נפעלת בכח אלוקי שהרי כח המשלח בשליח, ואיש ישראל מקבל כח ומושפע בו אלוקותו יתברך שיוכל לקיים את המצוה, א"כ המצוה נעשית בסיוע ובשליחות השי"ת שהוא שולחו להמצוה, ואז גדול כח המצוה לפעול נפלאות שלא כדרך טבע העולם, שמכיון שנעשה בכח אלוקות אזי יש לו קיום לעולמים, ויכול להשפיע על כל העולם, וכמו שהבאנו מספה"ק שם משמואל.

ויבואר, שהרי בכל איש ישראל יש חלק אלוקי ממעל שהוא חלק מהשי"ת שנמצאת בכל ישראל, שקוב"ה וישראל חד, והנה בעת קיום מצוות השי"ת, מתחבר בו כח אלקי ממעל של המשלח ומצווה המצוה ומעוררו יותר להגביר חלק פנימי שבתוכו בשביל לקיים את המצוה, ואזי מקיימים הם את המצוה יחדיו, האיש ישראל שיש בו חלקו ממעל וגם חלקו שיש בו מן המשלח שנמצא בו בשביל שליחותו במצוה.

ונמצא מזה התגברות אלוקית איתנה וחזקה באדם בצירוף וחיבור שני כוחות אלו במצוה, ומזה נברא מלאך עליון שהוא תוצאה של כח אלוקי מיוחד העומד ומסייע לאדם בהמצוה, וזה ביאור מלאך הנברא מן המצוה שאדם עושה.

וכמו שמביא אאמו"ר בספה"ק חלקת יהושע (מאמרים, מאמר רביעי דף קכ"ה) לפרש בשם החידושי הרי"ם זצוקללה"ה, על ברכת 'מגן אברהם', שמבקשים שהשם יתברך יגין על נקודה הפנימית של איש ישראל שלא יתקלקל לגמרי ח"ו, ויוכל לשוב אליו יתברך בכל עת וזמן, שזה מרמז מידת אברהם, והוא הנקודה הפנימית שיש בכל יהודי מחלקו של השי"ת, וכנתבאר.

ובגמ' ברכות (דף ו' ע"א): "אמר רבי אבין בר רב אדא אמר רבי יצחק מנין שהקדוש ברוך הוא מניח תפילין שנאמר (ישעיה סב, ח) 'שבע ה' בימינו ובזרוע עזו', 'בימינו' זו תורה, שנאמר (דברים לג, ב) 'מימינו' אש דת למו'. 'ובזרוע עזו' אלו תפילין, שנאמר (תהילים כט, ט) 'ה' עוז לעמו יתן', ע"כ, ונתבאר, שהשי"ת מניח תפילין, וכן יש הרבה מאמרי חז"ל בכמה מקומות שהשי"ת מתפלל בכל יום ומקיים כל התורה כולה.

ולדרכינו יתבאר מאוד, שמשום שישראל הם שליחיו של מקום, ושלוcho של אדם כמותו שהרי כל עשייתנו את המצוות הוא מכוח עליון שעוזרנו בקיום המצוות, וא"כ נמצא שהקב"ה מקיים כל התורה כולה על ידי שאנו מקיימים אותה.

וברמב"ם בהלכות מזוזה (פרק ו הלכה יג) כתב טעם מצות מזוזה דבר שאין לו מקור בתורת הנגלה ובחז"ל, ולכאורה יש לומר שלמדו הרמב"ם מספר הזוהר הקדוש, וז"ל שם: "חייב אדם להזהר במזוזה מפני שהיא חובת הכל תמיד, וכל זמן שיכנס ויצא יפגע ביחוד השם שמו של הקדוש ב"ה ויזכור אהבתו ויעור משנתו ושגיותו בהבלי הזמן וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם ומיד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים".

"אמרו חכמים הראשונים כל מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו מוחזק הוא שלא יחטא שהרי יש לו מזכירין רבים והן הם המלאכים שמצילין אותו מלחטוא שנאמר (תהילים לד, ח) "חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם", ע"כ לשון הרמב"ם.

הרי מתבאר להדיא מדברי הרמב"ם שע"י המצוות נבראים מלאכים, והן הן המלאכים המצילים אותנו מן החטא ושומרים שלא יחטא וילך בדרך הישרה.

ומה שכתב שמי שיש לו תפילין, מזוזה וציצית מובטח לו שלא יחטא היינו, שמצוות אלו שהם מצוות שיש אותם לאדם כמעט כל היום אזי כשמקיים אותם האדם בשלימות וכל העת דבוק בהם, יש לו שמירה מעליא מלעילא של מלאכים הבאים מן המצוות לשומרו מן החטא, וזהו כח אלוקי עליון שנמצא בשליחי דרחמנא, שהרי כח המשלח נמצא בשליח, ומכח זה נבראים המלאכים שהם שומרים אותו שלא יחטא, וזה ההבטחה שכתב בסיום דבריו שאחר שיש בו שמירה זו של מלאכי עליון בוודאי שלא יחטא.

ולזה הביא את הפסוק מתהילים "חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם", שבא לומר שיש מלאך מיוחד שנמצא סביב ליראי ה' ומחלצם מכל צרה וחסא, ואלו המצוות מסוגלות לזה יותר משום שמסבבים את האדם כל היום.

וכן בגמ' מנחות (דף לג ע"ב), מבואר שהמזוזה שומרת על ישראל מחוץ לבתיהם, וז"ל הגמ': "אמר רבי חנינא, בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם, מדת בשר ודם מלך יושב מבפנים ועם משמרין אותו מבחוץ, מדת הקב"ה אינו כן עבדיו יושבין מבפנים והוא משמרן מבחוץ, שנאמר (תהילים קכא, ה) "ה' שומרך ה' צלך על יד ימינך", ע"כ.

והיינו שהמזוזה שומרת על האדם, וכמו כן הוא בכל המצוות שבקיום המצוות נבראים מלאכים ששומרים על ישראל ומסייעים בידם לקיים המצוות.

ובחידושי מהרש"א למסכת מכות (דף י' ע"ב) אהא דאמרין בגמרא "בדרך שאדם רוצה לילך מולכין אותו", ביאר המהרש"א דהלשון 'מולכין' מיירי על המלאכים שנבראים מהמצוות שעשה שהם מולכין אותו ומסעיים בידו לקיים מצוות ה', עיי"ש.

וכשיש לו סיוע זה של מלאכי ה' וכח אלוקי עליון בקיום המצוות, לא יתקשה יותר בקשיים ומניעות העומדים לפניו בקיום מצוות השי"ת ויוכל להיות בריכוז מלא הנצרך למצוה זו, ושום מפריע או יצר הרע לא יוכלו לעמוד כנגדו, וכפי שביארנו שכוחו של המשלח נמצא בשליח לקיים מצוותיו וציוויו.

וידוע מהרבה צדיקים שהיו בהם כוחות על טבעיים בקיום המצוות, ומעשי מצוותם היו שלא בכוחות טבעיים כלל, ואם לא היו אלו מצוות השי"ת לא היו יכולים להזיז אצבע קטנה שלהם מרוב חולשה,

ומאת המגיד הקדוש מקוז'ניץ זצוקללה"ה מסופר שהיו כמה שנים שהיה בחולשה גדולה, והיה שוכב על מיטתו ולא היה בכוחו לזוז ממיטתו והיו נושאים אותו במיטתו לבית המדרש ומיד כשרק הגיע לפתחו של בית הכנסת היה קופץ כארי ושואג את כל התפילה בקולות וברקים, וזה היה דבר שחזר על עצמו מידי יום ביומו במשך תקופה ארוכה.

ובדרך הטבע לא מובן כיצד יתכן נס כזה מידי יום, ועל אף אהבתו הגדולה לעבודת השי"ת, מ"מ איך יכול להיות מהפכה כזו ברגע אחד מחולשה הכי גדולה לגיבור כל כך.

ברם, לפי הנאמר יתבאר מאוד, שמשום שכל עבודותיו היו שלימות, היה שליח ממרום לקיים המצוות בדביקות, ועל כן היו לו כוחות אלוקיים על טבעיים, ולא היה אלו כוחות גופו כלל, אלא כח עליון של משלחו ששלחו והסמיכו לקיים כל מצוות אלו.

אך בשביל לקבל אלו הכוחות העליונים שיעזרו לאדם בעת קיום מצוותיו, לזה צריך ציווי השי"ת שיצוהו על המצוה, ורק באופן זה שמצווהו משלחו והשליח מקיימו מכח הציווי הזה, אז נהיה האדם שליח של השי"ת לקיים המצוה ואז יש את כח משלחו לעזורו בקיום המצוה.

והטעם שצריך דווקא ציווי השי"ת בשביל לקבל כוחות אלו, יתבאר שכח אלוקי זה בא לעזורו שיוכל לקיים המצוה בשלימות, אך אם יחסר בה מאום מציווי המשלח או באופן קיום המצוה, או שתיעשה בפניות ומחשבות זרות, לא יוכל לקבל האדם כוחות אלו לעזורו בכח עליון,

שהרי אם עושה המצוה בפניות ונגיעות עצמו וחושב שמקיים המצוה למטרותיו שלו, א"כ הרי עושה את המצוות לצרכו ולא מכח שליחות להשי"ת שהוא שלחו, וע"כ אין לו את כח המשלח, וזה פשוט.

ובספה"ק ארון עדות (בפרשתן, ד"ה 'ומאת עדת בני ישראל') כתב עצה האיך לקיים המצוות בשלימות בלא פניות אפילו שאינו במדרגה לעבוד את השי"ת הלא פניות ונגיעות לגמרי,

וזל"ק: "...וענין השעירים היה להורות דרך לפשוטי עם, שאף שנותנים חלק לסטר"א, רק כל אחד יהיה מבורר בפני עצמו, היינו: שהפנייה וההתפארות יהיה להם קודם קיום המצוה, או לאחריה, אבל על כל פנים בשעה שעושין המצוה תהיה כוונתם לה, בלא שום מחשבה אחרת. כמו שאנו רואים בענין השעירים וכו'..".

"כן העושה מצוה, אף שנותן ממנה חלק לסטר"א, מכל מקום כשחלק זה מובדל בפני עצמו, ואינו מעורב עם הקדושה, אינו יכול להזיק את המצוה, יען שאינו אלא חוצה לה, וגוף המצוה נעשתה בלי פניה ומחשבת פיגול, ואין הפסול נוגע לה כלל", עכ"ל"ק.

והיינו, שכשיש לו פניות קודם ואחרי המצוה אל ישים אל ליבו להם, משום שאם לכל הפחות בעת קיום המצוה עצמה יכוון לשם מצוה בלי מחשבות זרות ופניות, על ידי זה תעלה לו המצוה לרצון,

שהרי באופן כזה שבזמן שעשה המצוה לא היה לו פניות ונגיעות כל עיקר ועשה הכל לשם שמיים, יוצא שלכל הפחות בעת קיום המצוה עצמה היה זה בשליחות השי"ת.

אך עכ"פ צריך שתהא המצוה מצוית מפי עליון, ונעשית לשם ציווי זה בלי פניות ומחשבת פיגול, ואז מקבל האדם כח אלוקי מיוחד לעזורו בקיום המצוה, שהרי נהיה הוא כוחו של משלחו, לכל הפחות בעת עשיית המצוות.

ובזה נראה לבאר את מעשה נדב ואביהוא בני אהרן, שהקריבו קטורת 'אשר לא צוה ה', ומשום הכי היה חסר בעצם כח המצוה ובשליחותם שיוכלו לפעול לטובה, שהרי אחר שלא ציוו השי"ת בזה, אינם שליחיו של מקום למעשה זה, ועל כן לא היה להם את הסיוע הזה של כח העליון,

וזה גרם להם שלא יכלו להוציא רצונם להתקרב לפני השי"ת בלא שיהיו ניזוקים, שלא היה להם כוחו של משלחם שהוא השי"ת שמצוה המצוות ומכניס כח בשליחיו אלו ישראל, אך הם באו בלא ציווי ובלא כח משלחם בידם, וע"כ בזמן שנתקרב לפני ה' לא היה בכוחם לידבק בהשי"ת בלא כח עליון זה וסיוע של מלאכי אלוקים,

ולכן כתיב שמתו דווקא 'בקרבתם לפני ה', שסיבת פטירתם הוא לא מפאת שעברו על עבירה אשר לא צוה ה' שעל זה אין חייבים מיתה וכמו שהקשינו, אלא משום שקרבו לפני ה' אשר לא כדת בלי כח עליון שיצום על כן ויתן בידם הכח לבוא ולקיים דבר זה.

ויבואר יותר, בהקדם ביאור סמיכות הפרשיות שנשמכה פרשת עבודת יום הכיפורים למיתת בני אהרן, ללמדך שמשום מיתת בני אהרן נמשך השפע ונצטוו ישראל במצות עבודת יום הכיפורים,

וכמו שמובא מהאריז"ל (שער הפסוקים, תהילים עה"פ 'אנא ה' מלטה נפשי') שתיבת 'אנא' הוא נוטריקון א'ליהו נ'דב א'ביהוא, ובספרי קודש כתבו לבאר דמירי גם על מה שהיה צועק כהן גדול ביום הכיפורים 'אנא ה' כמה וכמה פעמים, וצועק הכהן הגדול בזכותם של אלו שהם המשיכו את עבודת יום הכיפורים לעולם.

ונקדים גם מה שכתב בספה"ק דברי בינה (להגדה של פסח) בביאור דברי מגיד ההגדה: "יכול מר"ח, תלמוד לומר 'ביום ההוא, אי ביום ההוא יכול מבעוד יום, תלמוד לומר 'בעבור זה, בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך", ע"כ.

ופירש א"ז בדברי בינה, שכל מה שאמר המגיד שיש זמן מסוים למצות סיפור יציאת מצרים הוא רק בזמן הזה אבל לעתיד לבוא יוכל כל איש ישראל באיזה זמן שירצה לקיים איזה מצוה שרוצה בלא הגבלת זמן.

וז"ל"ק: "אבל לעתיד, לא נהיה עומדים תחת הזמן, ואז נהיה יכולים לקיים המצוות בכל עת, ובכל רגע יהי אותו התעוררות של כל המצוות. וגם יוכל להרגיש קדושת המצוות בכל עת ובכל רגע. והראיה שכבר היה לעולמים המדריגה הזו, שאהרן הכהן הגדול, היה יכול לבוא בכל יום לעשות העבודה כמו ביום הכיפורים, בכל זמן שהיה רוצה, מה שהיה אסור לשאר הכהנים הגדולים אחריו, (עיין ויקרא רבה כא, ז), עכ"ל"ק.

והיינו, שהזמן הוא דבר מוגבל רק בגשמיות, אך לעתיד שיהיה העולם רוחני לגמרי, אזי יוכלו כל ישראל לקיים מצוות מצוה או סוכה או שאר מצוות בכל זמן שירצו, ועל ידי שיקיימו המצוה תימשך מאליה השפעת אותה המצוה, וייחשב לו כמו שקיים המצוה בשלימות, ורק בעת הגלות מוגבלות המצוות בתוך זמן מסוים.

ובזה יבואר מעשה נדב ואביהוא, שהם רצו למשוך את זמן דלעתיד לבוא שיהיה באפשרות כל אחד לקיים המצוות בלי הגבלות של זמן גשמי, ותמיד יוכלו להתקרב לה' בכל מצב לפי מה שימשוך היהודי השפעת המצוות, וכפי שביאר בספה"ק דברי בינה.

אך זו היא דביקות בדרגה עליונה מאוד, להיות תמיד בכל עת דבוק בתורה ומצוות, ולמשוך הכח העליון לפי דעתו במצוות השי"ת, ודרגה כזו גבוהה יש רק ביום הכי קדוש בשנה במקום הכי קדוש בשנה,

ולכך רצו אז להמשיך את מצוות עבודת יוה"כ ולבוא למדריגת כהן גדול בקודש הקדשים, שזה הוא הזמן הכי קדוש במקום הכי קדוש והאיש הכי קדוש, וזה בלתי אפשרי בלי ציווי השי"ת וכמו שנתבאר, שזה שעשו בלי ציווי השי"ת היה יסוד ושורש מיתתם.

ועי"ז רצו להמשיך הכח שיוכלו ישראל להיות תמיד בכל מצב בבחינת יוה"כ בדרגה הכי גבוהה שיוכלו בכל עת לקיים המצוות ולמשוך הכוחות העליונים אל המצוות כפי חפצם.

וע"כ נמשך מכח עבודתם לכל הפחות מצוות עבודת יום הכיפורים אחת בשנה בדרגה גבוהה זו של יחוד הכהן גדול עם השי"ת בקודש הקדשים, ולכן פרשת יוה"כ היא אחר פרשת מיתת שני בני אהרן, משום שגם פעלו שבמידת מה יוכל כל איש ישראל לידבק במידת מה בהשי"ת, וזו היא עבודת יוה"כ לכלל ישראל.

וזו היא סמיכות הפרשיות שאחר מיתתם של בני אהרן מיד נמשכה לישראל מצוות עבודת יום הכיפורים, וזה ביאור דברי האריז"ל שיוה"כ בא בזכותם,

שעכ"פ זה זכו להועיל שהיה לישראל מיד המשכה של עבודת יוה"כ וקיבלו המצוה הזאת שיהיה יום אחד בשנה בדרגה זו, אך הם רצו להמשיך דרגה זו והמשכת המצוות לישראל בכל עת שיחפצו, לכל ימי השנה שיוכלו להתקרב אל השי"ת על ידי המצוות כל אחד לפי דעתו.

אך הם עשו זאת על דעתם ולא היה להם את הכח האלוקי העליון שבא לאדם בקיום המצוות, על שהוא שליחו של השי"ת בקיום המצוות וכתבאר לעיל, ולכן היה חסר להם את זה הכח שיעזרם בהמשכת אי הגבלת הזמן למצוות השי"ת,

וזה ביאור מה שהקשינו, מדוע יענשו על שעשו דבר שלא נצטוו, אלא הביאור שמשום שרצו להמשיך כזה השפעה בלא כח עליון, אזי לא היה להם סיוע ממרום לקיים זה, ולכן נענשו,

ואם היו נעזרים ממרום והיה בהם את כח השליחות שמכניס המשלח – השי"ת – לכל שליחו מקיים מצוותיו, אזי היו יכולים להגיע לדרגה הכי גבוהה ולהמשיך ההשפעה הזו שתהא לעתיד לבוא שהמצוות לא יהיו בהגבלת זמן, וכל זמן שירצו יוכלו ישראל לקיים איזה מצוה שיחפצו.

ומה שחז"ל כתבו הרבה בביאור חטאם, כשתווי יין נכנסו או שלא נשאו נשים, וכו' כפי שהבאנו לעיל, כל אלו באו מכיון שלא היה להם את שמירת המלאכים שיש לכל מי שיש לו ציווי השי"ת משום שיש לו את כח משלחו,

אבל נדב ואביהוא נתערב בהם עוד דברים, ועל כן בכל דבר דק היו יכולים לאבד דביקותם בהשי"ת, ולכן עברו גם על שאר דברים, וזה ביאור דברי כל המדרשים בזה.

ובגמ' (סנהדרין דף נ"ב ע"א, וכ"ה הוא במדרש רבה בפרשתן פ"כ): "וכבר היו משה ואהרן מהלכין בדרך ונדב ואביהוא מהלכין אחריהן וכל ישראל אחריהן. אמר לו נדב לאביהוא, אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור, ע"כ.

ואאמו"ר בספה"ק חלקת יהושע (בפרשתן, ד"ה 'במדרש') ביאר דברי הגמ', וזל"ק: "אך הענין דהנה איתא בשם הבעש"ט זצלה"ה על "אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם" (ויקרא), שלפעמים צריך צדיק הדור להכניס עצמו בחטא דק, כדי לעשות טובה להדור, וזה 'בבואו לכפר בקודש עד צאתו', שצריך לצאת מהקדושה, כדי לכפר בעד כל ישראל, וזה שטענו מתי ימותו, שמאן דנפיל מדרגיה מיתה קרינן (זוה"ק ח"ג דף קל"ה ע"ב), ואין נופלין ממדרגתן בכדי להעלות העם, וזה ואני ואתה ננהיג הדור, להשפיל עצמנו בכדי להעלותם, וזה 'בקרבתם לפני ה', שרצו לקרב ישראל לאביהם שבשמים, ובכן וימותו עצמם, ענין מסי"נ, השי"ת יזכנו לעובדו עבודה תמה, אכ"ר", עכ"ל"ק.

ונתבאר בדברי קודשו, שנדב ואביהוא רצו להנהיג את הדור באופן של ירידה לדרגת העם, וכדאיתא בשם הבעש"ט וכמו כן יש בספה"ק נועם אלימלך על הפסוק הנ"ל באותו ענין, שהצדיק צריך להשפיל עצמו לדרגת העם בכדי שיוכל להשפיע עליהם ועל ידי זה לרומם את הדור.

והביאור בזה, שהם סברו שמשה ואהרן אינם משפילים עצמם מספיק אל דורם, ולכן רצו הם להנהיג את הדור בשביל לרומם את ישראל לדרגה עילאה של יום הכיפורים וכתבאר, ולכן אמרו כן.

ומה שהקשינו מדברי רש"י על הפסוק "בקרובי אקדש", שנדב ואביהוא זכו למה שמשה ואהרן לא זכו לקדש שם שמיים יבואר,

שזה פעלו נדב ואביהוא בעבודתם שיוכל כל איש ישראל להתקרב תמיד להשי"ת יותר ויותר לפי דרגתו, אמנם לא כפי רצונם לבוא כל אחד לדרגה הכי גבוהה, אך לכל הפחות שיוכל כל אחד להתעלות לפי דרגתו.

וכמו שמבאר אא"ז בספה"ק תולדות אדם (סוף פרשת יתרו ד"ה 'ויאמרו אל משה'), שכל אחד מישראל צריך להתעלות רק לפי דרגתו, ואם ילך בדרגה גבוהה יפול לגמרי ח"ו,

וזל"ק: "ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות. וקשה, הלא בשעת מתן תורה היו ישראל במדרגה גדולה, והאיך היו יראים יראה פחותה פן נמות. ועוד קשה, הלא ידוע מאמר הגמרא במסכת שבת (דף פח ע"ב): 'נפשי יצאה בדברו' (שה"ש ה ו), מלמד שבכל דיבור ודיבור יצאה מהן נשמתן, ובטל של תחיה החיה אותן, והחזיר להם נשמתן' - והאיך היו יראים פן נמות, הלא ראו שבידו להחיות אותם. גם מה התשובה שהשיב להם משה רבינו עליו השלום על זה: "כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים וכו'".

"אלא הענין הוא כן: כי כל אדם צריך לאחוז במדריגתו, ולבל יאחז במדריגה היותר גדולה מדרגו, כי על ידי כן הוא נופל ח"ו מדרגו גם כן. כמשל, כאשר נמשך לכלי אויר או אש, אם נמשך יותר ממה שהכלי יוכל לקבל, אז הכלי נתבקע. כמו כן האדם צריך להיות תמיד מכיר מקומו ומדרגתו, כמאמר חז"ל (אבות ו ז, וע"י סנהדרין לז): "ומכיר את מקומו".

"ולזה, כאשר ראו בשעת מתן תורה האש הגדולה, והיו מסתכלין בגדלות הבורא יתברך שמו, היו יראים, שמא הם אינם ראויים למדרגה גדולה כזאת, ואינם הכלי שיוכלו לקבל בתוכם זאת המדריגה. - הגם שהיו בשעת מתן תורה במדריגה גדולה, שמא אחר כך לא יוכלו לסבול. ועל ידי זה היו יראים, ואומרים למשה רבינו עליו השלום: 'דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות'. פירוש: פן יפלו ממדריגתם, על ידי שלא יוכלו להשיג האש הגדולה, היינו: מדריגה גדולה כזו. והיו יראים פן יפסידו מדריגתם גם כן, כנ"ל", עד כאן לשון קודשו.

ויתן השי"ת שנזכה לבוא לדרגה זו שתהא בימות המשיח ולגאולה השלימה בביאת גואל צדק במהרה בימינו אכ"ה"ר.